

1973 APR 2

Esti Hírlap

244
ATOMKORBAN VÁRÉPÍTŐ

Életre keltette Mátyás palotáját

Délről a *Buzogány-torony* örökődik a Budai Várpalota középkori részei fölött. Évszázadok romjai alól elővarázsolt nemzetközi kincs: városképi értékévé változott legenda.

— Edesapám hét évig vezette a hadilevéltár térkép-tárát — mondja dr. Gerő László Állami Díjas építész, az Országos Műemléki Felügyelőség tudományos munkatársa. — Régi térképeket, ábrázolásokat a saját korabeli állapottal összevetve rájött: *Mátyás legendás palotája, a gótikus lovagterem, a kápolna kí-*

vül esik a barokk palota kontúrján. Gerevich László 1946-ban ki is ásta ezeket az emlékeket.

NEM TANÍTOTTÁK

Falmaradványok, töredékek, romok. Úgy tűnt: a megmentés egyetlen lehetséges módja — visszatemetni.

— 1948-ban kerültem a Műemlékek Országos Bizottságához, a nyugalomba vonuló első építész, *Lux Kálmán* helyére. Ekkor ajánlottam: életre kell keltetni, építészeti egységbe foglalni a romokat. Mindenki mosolygott a terven, mégis elfogadták. Így lettem *XX. századi várépítő*.

Nem egyik napról a másikra, nem egy nekirugaszkodással. Harcok, viták árán. Mesterség volt ez, amelyet *semmilyen egyetlen nem tanítottak*. Előd, korszerű szakirodalom alig-alig volt. A várépítésben jártas mesterember századokkal korábban élt utoljára. Minden egyes faladarabot meg kellett tervezni.

— A fiatalok, a tanítványok lelkesedése sok nehézségen átszolgált. Együtt dolgoztunk, soha nem voltak, ma sincsenek titkaim. Ha egyszer bevégezem a munkám, lesz utódom, aki folytatja. A budai vár volt a kezdet: azóta vagy negyven várat rekonstruáltak országsszerte a gyerekek.

EZ A VÁROS...

A gyerekek: a *tanítványok*. Köztük több Ybl-díjas építész. Gyerekek? A szó furcsának tűnhet. Ahogy ő mondja: idősebb és fiatalabb szakember ben-sőséges emberi—szakmai kapcsolata fejeződik ki benne.

1948 óta tanít a Műegyetemen. Az utóbbi időben a szakmérnöki továbbképzésen magas óraszámában, műemlékvédelmet. Leendő restaurátorok hallgatják a

Képzőművészeti Főiskolán. Tizenhét éve szerkeszti a *Műemlékvédelem* című folyóiratot. Mások mondták: 1945 óta *huszonhárom könyve, háromszáznál több cikke jelent meg*. Ő maga még nem számolta meg: nem saját tevékenységének múltját kutatja.

— Jelenleg a műemléki környezetek, a történelmi városok megóvásának, védelmének kérdéseivel foglalkozom. A tömegtermelés a fokozódó igényekből fakad. Szükség van rá. De átlagfák, átlagparkok, átlagházak elszűrik a várost. Elvész az az atmoszféra, amire azt mondtuk: ez Debrecen, ez Székesfehérvár, ez Pécs. Senkit nem lehet muzeológiai okokból arra kényszeríteni, hogy háza ajtaján eressze ki a füstöt, búboskemencében fűtsön olajkályha helyett. De gondolkozni kell: mit miért áldozunk fel?

KUTATNAK, FELTÁRNAK

Nagy utat tett meg a hazai műemlékvédelem. Dr. *Gerő László* örömmel említi: ötvenöt műemléki albizottság dolgozik országsszerte a Hazafias Népfront keretei között. Kutatnak, feltárnak, értéket óvnak. Tisztaság és rend nélkül igazi építészet nincs. A nagy dolgok sikerét megannyi részmozzanat szolgálja.

— Mind kevésbé van hitele a „dirigálásnak”. Az kell, hogy mindenki tudatosan vegyen részt az ország alakításában, az építészeti emlékek megmentésében is. Ahogy a nemzeti költészet egy-egy gyöngyszemének tud örülni az ember, úgy örüljön egy-egy történelmi emlékek, építészeti alkotásnak is. Ez mindnyájunk ügye. Az ilyen közgondolkodás műemléki bizottság nélkül is megvédi a műemlékeket.

1932-ben a Budapesti Műegyetemen végzett. Római tanulmányútjai fordították érdeklődését a történelmi építészetre. Első jelentős munkája az óbudai katonai amfiteátrum helyreállítása volt 1939-ben. Alkotó munkában gazdag négy évtized áll mögötte.

— A véletlen vagy a szerencse segített. Mindig olyan feladatokkal, problémákkal szembesültem, amelyek megoldása örömet szerzett, kielégített.

Harcokban érdemelt szerencse, nemzeti értékeink sorát gyarapító „véletlen”.

Széky Péter